

31.12.2023

הנדון: מבזק חקיקה – עדכוני דיני עבודה על רקע מלחמת "חרבות ברזל" וכניסתן לתוקף של התקנות להגברת האכיפה של דיני העבודה

כחלק מהשירות הניתן על ידי משרדנו, להלן סקירה קצרה הנוגעת לעדכוני חקיקה בדיני עבודה על רקע מלחמת חרבות ברזל וסקירה מתומצתת של התקנות להגברת האכיפה של דיני העבודה (רכיבי השכר המרכיבים את ערך שעת עבודה וערך שעת עבודה לעובד קבלן), תשפ"ג-2023, שכניסתן לתוקף תחל מחר, ביום 1.1.2024.

א. עדכוני דיני עבודה על רקע מלחמת "חרבות ברזל"

1. ביום 28.11.23 פורסם חוק הגנה על עובדים בשעת חירום (תיקון מס' 5 והוראת שעה – חרבות ברזל), תשפ"ד-2023 (להלן: "החוק").
2. התיקון לחוק אוסר על פיטורי קבוצות עובדים שונות, רטרואקטיבית מיום 7.10.23 ועד ליום 7.1.24 (לשר העבודה סמכות להארכת חלות ההוראה עד שנה, במצטבר), כגון-
 - 2.1. עובדים שפוננו ממקום מגוריהם בשל המצב (ומקום מגוריהם מצוין בתוספת לחוק);
 - 2.2. עובד נעדר או חטוף כהגדרתו בחוק;
 - 2.3. בן זוג או הורה של חטוף או נעדר;
 - 2.4. ילד מעל גיל 18 של חטוף/ נעדר; אח של חטוף/ נעדר; קרוב משפחה אחר של חטוף/ נעדר, שמשולם לו מענק לפי חוק מימון הוצאות למשפחות שבויים, חטופים ונעדרים, התשס"ח-2008, בכפוף לחתימתו על הצהרה שאינו יכול להתייצב במקום עבודתו בשל מצב קרוב משפחתו החטוף/ נעדר;
 - 2.5. הורה שנעדר לצורך השגחה על ילדו מכיוון שמוסד הלימודים של ילדו סגור בהוראת המוסד החינוכי עצמו או הרשות המקומית. הדבר חל אף בסגירה חלקית של המוסד החינוכי, לרבות צמצום שעות פעילות או לימודים בזום. כהגדרתו בחוק, ילד הוא מי שטרם מלאו לו 14 שנים, וכן תלמיד עם צרכים מיוחדים, כהגדרתו בחוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988;
 - 2.6. הורה שנעדר לצורך השגחה על ילדו, בשל שירות ההורה האחר בכוחות הביטחון או ההצלה כמפורט בהוראת השעה.
3. במסגרת התיקון לחוק, תוקן גם חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 (להלן: "חוק הביטוח הלאומי"), גם הוא רטרואקטיבית ליום 7.10.2023. בהתאם לתיקון לחוק הביטוח הלאומי, מעסיק של עובד חטוף או נעדר, שנהג לשלם תשלומים לקופת גמל לקצבה עבורו, ימשיך לשלם את התשלומים לקופה – הן חלק מעסיק והן חלק עובד. זאת, בעד התקופה שבה העובד חטוף/נעדר, ובהתאם לשיעורים

ולשכר שהיה משולם לעובד אילו עבד. יש לדווח למוסד לביטוח לאומי על התשלומים שבוצעו.

כנגד תשלומים אלו, המוסד לביטוח לאומי יעביר למעסיק שיפוי, כל עוד לא ניתן מימון לתשלומים אלה ממקור אחר. המעסיק לא יהיה זכאי לשיפוי על תשלומים ששילם כפיצוי הלנת שכר לפי סעיף 19א לחוק הגנת השכר.

4. בנוסף, ביום 29.11.23 פורסם "הסכם בדבר מתן מענקי עידוד והמשך תעסוקה – מלחמת חרבות ברזל לפי חוק הביטוח הלאומי". בהסכם נקבעו התנאים למתן שני סוגי מענקים:

4.1. מענק עידוד - תושב שפונה ממקום מגוריו הקבוע או שפונה הישוב בו נמצא מקום עבודתו ועבד לפחות חודש אחד בין יולי לספטמבר 2023, יכול להיות זכאי, בכפוף לעמידה בכל תנאי הזכאות בהסכם, למענק עידוד בנוסף על הכנסתו החודשית.

4.2. מענק תימרוץ - עובד שהחל לעבוד בענפי החקלאות והבניין (שלא בעבודה פקידותית בענפים אלה), לאחר 7.10.23 ועד 31.12.23, מבלי שעבד בענפים אלו בשלושת החודשים שקדמו ליום 7.10.23, יכול להיות זכאי, בכפוף לעמידה ביתר התנאים המפורטים בהסכם, למענק תימרוץ בנוסף על הכנסתו החודשית. עבודה בענפים אלו בישוב מפונה, בכפוף לעמידה בתנאי ההסכם, יכולה לזכות במענק כפול.

ב. כניסת התקנות להגברת האכיפה לתוקף בינואר הקרוב

1. ביולי האחרון פורסמו התקנות להגברת האכיפה של דיני העבודה (רכיבי השכר המרכיבים את ערך שעת עבודה וערך שעת עבודה לעובד קבלן), תשפ"ג-2023 (להלן: "התקנות"), אשר יכנסו לתוקף ביום 1.1.2024.

2. כידוע, החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, תשע"ב-2011, נועד לשמור על זכויות עובדי הקבלן באמצעות הטלת אחריות ישירה גם על מזמין השירות כלפי עובדי הקבלן המועסקים בחצרותיו.

3. בין היתר, על מנת למנוע תופעה של "חוזי ההפסד", מחשש לפגיעה בזכויות עובדי הקבלן, מחייב החוק את מזמין השירות לקבל מהקבלן הצהרה, במסגרת הסכם ההתקשרות, המפרטת את עלות השכר המינימלית שתשולם לעובדיו, את העלויות הנוספות שיש לו ואת הרווח שצפוי להיות בידו.

4. התקנות קובעות את פירוט רכיבי השכר אשר מרכיבים את ערך שעת העבודה הבסיסי ואת אופן חישובו של כל רכיב, לצורך חישוב עלות השכר המינימלית לעובדי הקבלן בתחומי הניקיון, השמירה והאבטחה וההסעדה (כמפורט בתוספת הראשונה לתקנות). בקצרה, מפרטות התקנות, בין היתר:

- 4.1. אילו רכיבי שכר ישולמו בקרות "אירוע מזכה" (כמוגדר בתקנות) בכל תחום שירות. לדוגמה, תשלום דמי מחלה, דמי חגים, הפרשות לקופת גמל בעת מילואים או בתקופת לידה והורות וכדומה.
- 4.2. קביעה ביחס להשפעת היקף משרה או וותק על רכיבי שכר המרכיבים את שכר השעה.
- 4.3. קביעה כי מזמין השירות והקבלן יכולים לסכם ביניהם, מראש ובכתב, על ערך שעת העבודה הבסיסי ככולל גם רכיבים התלויים באירוע מזכה, את היקף שעות העבודה הנוספות והוראות בדבר העסקת העובדים בזמן מנוחתם השבועית, כאשר חישוב רכיבי השכר, יעשה בהתאם לתקנות.
- 4.4. נקבע כי על מזמין השירות והקבלן חובה לערוך התחשבנות, אחת לרבעון לפחות, לגבי כל עובד, באשר לרכיבי שכר המושפעים מוותק, מאורך יום העבודה בפועל, ולהפרשי שכר הנוגעים לרכיב גמול שעות עבודה נוספות ורכיב גמול שעות עבודה במנוחה השבועית ועוד.
5. יודגש כי התקנות חלות גם על הסכמים קיימים - ממועד חידושם/ הארכתם או מיום 1.1.25, לפי התאריך המוקדם מביניהם.
- יובהר כי האמור אינו ממצה את כלל ההוראות בתקנות החדשות. כעולה מן האמור לעיל, מומלץ להיערך לקראת כניסת התקנות לתוקף ולבחון בהקדם כל הסכם התקשרות בתחומים הרלוונטיים הנ"ל. נשמח לעמוד לרשותכם לכל שאלה או הבהרה.

בברכה,

מאירסון ראובן ושות', עורכי דין